

Anetta Waśniewska*

Akademia Morska w Gdyni

WYBRANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMIN W POLSCE

Streszczenie

W pierwszej części artykułu przybliżono pojęcie, znaczenie i determinanty wpływające na rozwój lokalny w ujęciu społecznym i gospodarczym. W drugiej części artykułu zostały omówione wybrane wyniki badań empirycznych przeprowadzone w maju i czerwcu 2012 roku. Badaniem objęto gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie województwa wielkopolskiego. Celem artykułu jest analiza wybranych czynników społeczno-gospodarczych mających wpływ na rozwój gmin w Polsce na przykładzie województwa wielkopolskiego. Badanie (ankietyzację) przeprowadzono na poziomie administracyjnym gminy.

Słowa kluczowe: gmina, rozwój lokalny, czynniki rozwoju

Wprowadzenie

Gmina stanowi wspólnotę samorządową mieszkańców zamieszkujących określone terytorium. Samorząd to samodzielny i niezależny od innych instytucji podmiot prawa, który wykonuje funkcje państwowe zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców¹. Głównym celem stojącym przed władzami samorządów w Polsce

* Adres e-mail: a.wasniewska@wpit.am.gdynia.pl.

¹ T. Miłczarek, *Samorząd gminy: status prawny, organy, kompetencje, mienie, finanse*, Wydawnictwo Prawno-Ekonomiczne INFOR, Warszawa 1999, s. 11.

jest zapewnienie mieszkańcom jak najwyższego standardu życia, m.in. dzięki dostarczeniu określonych dóbr i usług z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i kulturalnego. Jakość życia mieszkańców uzależniona jest od dostarczanych przez gminę usług publicznych, ale również od czynników niezależnych. Do czynników niezależnych należy zaliczyć m.in. ukształtowanie terenu czy dostępność i jakość zasobów naturalnych.

W literaturze przedmiotu trudno znaleźć jednoznaczną definicję pojęcia jakości życia. Często jest ona łączona lub zamiennie stosowana z takimi pojęciami, jak: stopa życiowa, warunki życia czy styl życia. T. Borys i P. Rogala zaproponowali podział jakości życia na sferę obiektywną i subiektywną. Do sfery obiektywnej zaliczyli kondycję materialną, zabezpieczenie egzystencjalne i środowiskowe. Określenie sfery obiektywnej jest możliwe dzięki wykorzystaniu statystyki publicznej. Natomiast sfera subiektywna to stopień zaspokojenia potrzeb, który jest odczuwany indywidualnie przez każdego z odbiorców. Miarą w tym wypadku może być na przykład zadowolenie z uzyskiwanych dochodów, stanu zdrowia itp.²

1. Rozwój lokalny

Pojęcie „rozwój” jest łączone z najczęściej pozytywnymi i pożądanymi zmianami zachodzącymi w ujęciu ilościowym – wzrostu, i jakościowym – postępu. Często pojęcie to rozpatrywane jest przez pryzmat postępu technicznego i akumulacji wiedzy i innowacji. Efektem tego w dłuższej perspektywie jest wzrost wydajności i efektywności, związane z możliwościami zaspokajania ludzkich potrzeb³.

Pojęcie rozwoju można rozpatrywać poprzez⁴: wzrost efektywności systemu produkcji, zaspokajanie podstawowych potrzeb ludzkich czy umiejętności wykorzystania ograniczonych zasobów znajdujących się na danym obszarze. Rozwój lokalny, według J. Paryska, to „długotrwały proces rozwoju społeczno-gospodarczego,

² T. Borys, P. Rogala, *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*, United Nations Development Programme, Warszawa 2008, s. 14–15.

³ L. Olszewski, *Polityka ekonomiczna w świetle współczesnych uwarunkowań wzrostu gospodarczego*, w: *Dynamika procesów wzrostu gospodarczego i integracji drugiej połowy XX wieku*, red. L. Olszewski, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2000, s. 19.

⁴ J. Boehlke, *Zacofanie i rozwój w teorii rozwoju społeczno-gospodarczego*, w: *Czynniki wzrostu gospodarczego*, red. M. Haffer, W. Karaszewski, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń 2004, s. 39.

sterowany i modyfikowany przez gminne lub powiatowe władze samorządowe, wykorzystujący dla realizacji określonych interesów lokalne czynniki rozwoju”⁵.

Według R. Broła, rozwój lokalny to „zharmonizowane i systematyczne działanie społeczności lokalnej, władzy lokalnej oraz pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie, zmierzające do kreowania nowych i poprawy istniejących walorów użytkowych gminy, tworzenia korzystnych warunków dla lokalnej gospodarki oraz zapewnienia ładu przestrzennego i ekonomicznego”⁶. Natomiast A. Sztando podkreśla, że „rozwój lokalny jest procesem wielowymiarowych zmian licznego zbioru różnorodnych elementów składających się na współczesne społeczeństwo, gospodarkę i środowisko, a także jeszcze liczniejszych powiązań między tymi elementami”⁷.

Pojęcie rozwoju lokalnego można analizować w dwóch aspektach:

- wąskim, jako pożądane, pozytywne przeobrażenia ilościowe, jakościowe i strukturalne, gdzie społeczeństwo określa swoje potrzeby i hierarchię wartości,
- szerokim, w którym rozwój lokalny rozpatruje się jako jedną z „komplementarnych idei budowy nowego modelu współczesnego społeczeństwa oraz nowych koncepcji rozwoju społeczno-gospodarczego, za którym ma ono podążać”⁸.

Definicja rozwoju lokalnego łączona jest zwykle z pewnym procesem zachodzącym w długim czasie oraz z działaniami świadomymi i celowymi zmierzającymi do poprawy jakości życia społeczności zamieszkujących gminy i miasta.

Do determinant warunkujących rozwój lokalny należy zaliczyć⁹:

- czynniki zewnętrzne rozumiane jako relacje zachodzące między otoczeniem a gminą oraz czynniki wewnętrzne, które mają miejsce na obszarze

⁵ J. Parysek, *Podstawy gospodarki lokalnej*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2001, s. 47.

⁶ R. Broł, *Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i w praktyce*, red. M. Obrębalski, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 1998, s. 11.

⁷ A. Sztando, *Bariery zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym związane z cechami osobowymi lokalnych władz*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, red. R. Broł, A. Sztando, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2013, s. 22.

⁸ *Ibidem*, s. 21.

⁹ A. Jakubowska, *Partnerstwo publiczno-prywatne i jego konsekwencje dla rozwoju lokalnego*, www.ue.katowice.pl/uploads/media/14_A.Jakubowska_Partnerstwo_publiczno....pdf (dostęp 27.04.2015).

gminy i dotyczą np.: zgromadzonych zasobów, umiejętności ich wykorzystania, działań podejmowanych przez władze lokalne,

- czynniki ekonomiczne rozpatrywane w ujęciu makroekonomicznym, które nie są zależne od władz lokalnych – ich kształtowanie ma miejsce na poziomie krajowym lub międzynarodowym; do czynników mikroekonomicznych zaliczyć można te, na których kształt mogą wpływać władze lokalne, np. wysokość opłat i podatków lokalnych,
- czynniki przestrzenne, które są związane przede wszystkim z położeniem geograficznym, ukształtowaniem terenu, oraz czynniki aprzestrzenne – takie same w ujęciu krajowym,
- czynniki twarde, które można wyrazić za pomocą określonych wartości czy wskaźników, np. długość sieci wodociągowej, liczba użytkowników, dostępność, oraz czynniki miękkie, których pomiar nie jest możliwy lub jest trudny, np.: innowacyjność, kreatywność, efektywność, kompetencje.

Czynniki rozwoju lokalnego można również pogrupować na wewnętrzne i zewnętrzne. Do czynników wewnętrznych zalicza się wówczas lokalne zasoby, a przede wszystkim ludzi i ich potrzeby, zgromadzony majątek i dostępność do surowców. W przypadku czynników zewnętrznych analizuje się przede wszystkim politykę państwa ze szczególnym uwzględnieniem kwestii społecznych, jakości życia mieszkańców, oraz otoczenie bliższe i dalsze.

Działania podejmowane na szczeblu lokalnym powinny zmierzać m.in. do¹⁰:

- wspierania inicjatyw rozwojowych mających na celu podniesienie jakości życia lokalnych społeczności,
- wspierania lokalnego rynku pracy,
- promowania postaw przedsiębiorczych poprzez pomoc przy zakładaniu przedsiębiorstw działających na rynku lokalnym,
- budowy lub poprawy jakości istniejącej infrastruktury technicznej,
- poprawy stanu środowiska przyrodniczego,
- umiejętnego wykorzystania walorów i uwarunkowań znajdujących na obszarze gminy.

Za rozwój lokalny odpowiadają przede wszystkim podmioty działające w ramach lokalnej wspólnoty oraz władze samorządowe. Od podjętych przez władze

¹⁰ A. Jabłońska, *Rola samorządu gminnego w kształtowaniu rozwoju lokalnego*, w: *Polska Wschodnia – zarządzanie rozwojem*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Białystok 2008, s. 245.

samorządowe działań zależy, czy jednostka samorządu terytorialnego będzie się rozwijać. Im bardziej rozwinięta jest gmina, tym jest atrakcyjniejsza dla społeczności lokalnej, przedsiębiorców czy turystów. Rozwój zachodzi dynamiczniej na obszarach lepiej rozwiniętych. Jednocześnie taka sytuacja przyczynia się do dalszej marginalizacji obszarów problemowych. Obszary, na których zostały zgromadzone zasoby ludzkie skłonne do zmian i rozwoju, charakteryzują się m.in.¹¹:

- korzystnym położeniem geograficznym,
- rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną,
- wysokim poziomem informatyzacji,
- korzystnymi warunkami dla tworzenia i akumulowania innowacji,
- sprawnością zarządczą,
- możliwościami uzyskania wysokich standardów w celu zaspokajania potrzeb i jakości życia,
- walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Rozwój lokalny to całokształt zmian, jakie zachodzą w ujęciu społeczno-gospodarczym danego terytorium. Zmiany te najczęściej są trwałe i nieodwracalne. Mają one określony kierunek i podlegają prawom. Wymiar jakościowy rozwoju społecznego to przede wszystkim zmiany w podejściu filozoficznym i intelektualnym ludzi. Efektywność tych oddziaływań głównie należy rozpatrywać w ujęciu efektywności inwestowania w kapitał ludzki. Metod pomiaru rozwoju społeczno-gospodarczego jest wiele. Najczęściej wykorzystywana metoda opiera się na wskaźniku HDI (*Human Development Index*)¹².

2. Wyniki badań

W okresie od czerwca do lipca 2012 roku zostało przeprowadzone badanie dotyczące wybranych aspektów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym województwa wielkopolskiego¹³. W artykule zostały poddane analizie tylko

¹¹ A. Karwińska, *Działania na rzecz zmniejszania nierówności szans rozwojowych społeczności lokalnych w Polsce*, w: *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, red. M.G. Woźniak, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2006, s. 176.

¹² *Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, United Nations Development Programme, Warszawa 2012, s. 22–28.

¹³ „Badanie rozwoju społeczno-gospodarczego gmin i miast ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych (parków narodowych i krajobrazowych) oraz ich wpływu na gospodarkę

wybrane kwestie społeczno-gospodarcze. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, jakie determinanty wpływają na rozwój gospodarki i społeczności lokalnej? Wynikiem tych badań miało być określenie wpływu czynników społeczno-gospodarczych na rozwój gmin województwa wielkopolskiego.

Tabela 1. Liczba ankietowanych gmin województwa wielkopolskiego w 2012 roku

Gminy	Liczba gmin w województwie wielkopolskim = liczba wysłanych ankiet	Liczba wypełnionych ankiet (zwrot)	Brak odpowiedzi
Miejskie	19	6	13
Wiejskie	117	37	80
Miejsko-wiejskie	90	26	64
Ogółem	226	69	157

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, stat.gov.pl, badania własne.

Badaniem objęto wszystkie gminy województwa wielkopolskiego. Do urzędów został wysłany w formie elektronicznej arkusz ankiety, na który składało się łącznie dziewiętnaście pytań pogrupowanych w dwa bloki. Pierwszy dotyczył kwestii społeczno-gospodarczych, a drugi odnosił się do ochrony przyrody na obszarze badanej gminy. Kwestionariusze ankiet rozesłano do 226 respondentów. Jedynie co trzeci ankietowany udzielił odpowiedzi (tabela 1).

Dokonując analizy odpowiedzi na pytania dotyczące kwestii społeczno-gospodarczych, należy podkreślić, iż respondenci mogli zaznaczyć jedną z kilku możliwych odpowiedzi lub nie zaznaczyć żadnej (tabela 2). Mieli również możliwość podania innej odpowiedzi niż zawarte w arkuszu ankiety.

Na pytanie związane z infrastrukturą społeczną respondenci najczęściej zaznaczali brak miejsc pracy (64%) oraz ubóstwo (39%) i brak specjalistycznych zakładów opieki zdrowej (38%). Żaden z respondentów nie zaznaczył odpowiedzi związanej z problemem przestępczości na obszarze swojej jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 2. Problemy społeczne na obszarze funkcjonowania podstawowych jednostek samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego w 2012 roku

Wyszczególnienie	Liczba uzyskanych odpowiedzi z podziałem na gminy		
	miejskie	wiejskie	miejsko-wiejskie
Brak miejsc pracy	4	23	17
Wysoki poziom przestępczości	0	0	0
Ubóstwo (niskie dochody mieszkańców)	4	15	8
Brak instytucji kulturalnych	0	1	0
Brak specjalistycznych zakładów opieki zdrowotnej	2	13	11
Niski poziom lub brak organizacji imprez masowych na terenie gminy	0	3	3
Brak funkcjonujących organizacji pożytku publicznego	0	4	3
Niski poziom szkolnictwa dzieci i młodzieży	0	4	0

Źródło: badania własne.

Respondenci z jednej z gmin miejskich uznali, że duży problem w ujęciu społecznym stanowi dla nich brak miejsc pracy dla kobiet, co jest związane ze specyfikacją lokalizacji przemysłu znajdującego się na obszarze miasta. Natomiast w przypadku gmin wiejskich za problematyczne uznano przede wszystkim zbyt małe budżety gminy na wykonanie zadań zleconych oraz brak zakładów pracy w regionie (gminie), które umożliwiłyby ograniczenie bezrobocia, a jednocześnie zapewniły wzrost wpływów do gminy z tytułu podatków i opłat lokalnych.

W przypadku gmin miejsko-wiejskich na uwagę zasługują takie odpowiedzi, jak:

1. Problemy związane z oczekiwaniami mieszkańców względem władz samorządu lokalnego. W dwóch przypadkach respondenci podkreślili, że na obszar gminy w ciągu minionych dziesięciu lat napłynęli nowi mieszkańcy z dużych ośrodków miejskich. Obszar gminy traktują oni jako „noclegownię” i miejsce wypoczynku po pracy. Osoby te zgłaszają zapotrzebowanie na instytucje kulturalne (np. kina, teatry), ale również bazę sportową (np. baseny, siłownie, korty tenisowe), czy też żądają wyższego poziomu edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.
2. Brak „centrum życia społecznego”, co można byłoby połączyć z odpowiedzią pierwszą, ale w tym wypadku samorządowcy podkreślali braki związane przede wszystkim z małą aktywnością samych mieszkańców gminy,

brakiem inicjatyw oddolnych czy też brakiem chęci uczestnictwa w imprezach kulturalnych i sportowych organizowanych na obszarze gminy. Respondenci zwracali również uwagę na fakt, iż mieszkańcy nie wykazują zainteresowania jakąkolwiek formą zrzeszania się, np. poprzez tworzenie stowarzyszeń, klubów, fundacji itp.

3. Polaryzacja ośrodków osadniczych rozumiana przez respondentów jako dynamiczny rozwój dużych miast kosztem obszarów ościennych, na których zlokalizowane są tylko funkcje związane z rekreacją i wypoczynkiem mieszkańców.
4. Konieczność rewitalizacji całego miasta lub przynajmniej jego części w celu podniesienia jego atrakcyjności dla potencjalnych mieszkańców, czy też przyszłych inwestorów.
5. Zagrożenie związane z likwidacją sądu i prokuratury rejonowej – na uwagę zasługuje również ostania z przytoczonych odpowiedzi. Nikt z ankietowanych nie zaznaczył, że na ich obszarze występuje wysoki poziom przestępczości, więc nasuwa się pytanie, dlaczego to właśnie na ich obszarze ma funkcjonować sąd czy prokuratura?

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi respondentów należy stwierdzić, że rozwój społeczności lokalnych hamuje brak dostatecznej liczby wolnych miejsc pracy oraz związany z tą kwestią niski poziom dochodów mieszkańców. Jednak porównując stopę bezrobocia w województwie wielkopolskim z końca czerwca 2012 roku (9,0%) ze stopą bezrobocia rejestrowanego odnotowaną w tym okresie dla Polski na poziomie 12,3 % sytuacja nie jest zła. Również wskaźnik zatrudnienia w województwie wielkopolskim przewyższał w 2012 roku średnią dla kraju o 1,8 punktu procentowego (dla Polski wskaźnik wyniósł 50,3%). Również mieszkańcy wykazują się wyższą aktywnością ekonomiczną ludności. Wskaźnik ten szacowany dla Polski w 2012 roku był na poziomie 55,8%, a dla Wielkopolski wyniósł 57,3%. Wartości te świadczą o wysokim potencjale społeczności zamieszkującej region. Natomiast przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw (dotyczy tylko przedsiębiorstw zatrudniających ponad 9 osób) w 2012 roku wyniosło 3412,35 zł w Wielkopolsce, podczas gdy dla Polski – 3728,36 zł. Wysokość wynagrodzenia nie powinna jednak skłaniać respondentów do tak dużej liczby odpowiedzi związanych z wysokim ubóstwem mieszkańców.

Tabela 3. Problemy gospodarcze na obszarze funkcjonowania w podstawowych jednostkach samorządu terytorialnego województwa wielkopolskiego w 2012 roku

Wyszczególnienie	Liczba uzyskanych odpowiedzi z podziałem na gminy		
	miejskie	wiejskie	miejsko-wiejskie
Słaba dostępność komunikacyjna	4	11	10
Brak działek pod zabudowę usługową i przemysłową	2	6	9
Brak działek pod zabudowę mieszkaniową	2	2	1
Wysoka rynkowa cena działek	2	11	7
Niski poziom lub brak infrastruktury technicznej (np. wodociąg, gazociąg, kanalizacja)	1	9	4
Brak możliwości pozyskania środków finansowych z UE	1	7	2

Źródło: badania własne.

W ankiecie zostały poruszone również kwestie gospodarcze. Ankietowani, jak w poprzednim kwestionariuszu, mogli zaznaczyć jedną odpowiedź lub kilka odpowiedzi, które zostały zawarte w arkuszu (tabela 3), lub dopisać, z jakim problemem na obszarze swojej gminy najczęściej się borykają.

W miastach, oprócz tych ujętych w tabeli 3, nie stwierdzono dodatkowych problemów gospodarczych (żaden z respondentów nie podał dodatkowych zagrożeń występujących na obszarze gminy). Inaczej natomiast sytuacja wygląda na obszarze gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Tu ankietowani uznali, że lista problemów nie wyczerpała ich zagrożeń. W przypadku gmin wiejskich ankietowani uznali za problematyczne:

- zbyt skomplikowane procedury prawne związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej,
- złą jakość dróg i brak sieci gazowej,
- zamknięcie połączeń autobusowych, kolejowych,
- brak strefy ekonomicznej,
- zbyt dużą odległość od aglomeracji,
- ustawowy wzrost zadań nakładanych na gminy bez zapewnienia dodatkowych środków finansowych, które można byłoby przeznaczyć na ich realizację,
- wysoką bonitację gruntów rolnych i związane z tym koszty wyłączenia ich z produkcji rolnej,

- brak zainteresowania ze strony inwestorów,
- brak zakładów pracy,
- oddalenie od dużych ośrodków miejskich.

Natomiast w przypadku gmin miejsko-wiejskich za dodatkowe problemy samorządowcy uznali przede wszystkim: brak zainteresowania ze strony potencjalnych inwestorów oraz brak środków finansowych na budowę infrastruktury technicznej dla terenów przeznaczonych pod budowę domów.

Podsumowanie

Województwo wielkopolskie należy do obszarów, które cechuje dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy. Na jego obszarze występuje stosunkowo niska stopa bezrobocia rejestrowanego, dobra dostępność komunikacyjna, która skłania do rozwoju postaw przedsiębiorczych. Podsumowując, przemiany społeczne i gospodarcze zachodzące w analizowanym regionie są ze sobą ściśle powiązane. Trudno bowiem mówić o rozwoju gospodarczym, nie analizując problemów, przed którymi stają społeczności zamieszkujące określony obszar. To właśnie lokalne społeczności wpływają na zmiany gospodarcze na danym obszarze. Bez ich potencjału nie byłby możliwy żaden rozwój w ujęciu gospodarczym.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych*, GUS, Warszawa 2012, stat.gov.pl (dostęp 25.04.2015).
- Boehlke J., *Zacofanie i rozwój w teorii rozwoju społeczno-gospodarczego*, w: *Czynniki wzrostu gospodarczego*, red. M. Haffer, W. Karaszewski, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń 2004.
- Borys T., Rogala P., *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*, United Nations Development Programme, Warszawa 2008.
- Brol R., *Rozwój lokalny – nowa logika rozwoju gospodarczego*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i w praktyce*, red. M. Obrębalski, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 1998.
- Jabłońska A., *Rola samorządu gminnego w kształtowaniu rozwoju lokalnego*, w: *Polska Wschodnia – zarządzanie rozwojem*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Białystok 2008.

- Jakubowska A., *Partnerstwo publiczno-prywatne i jego konsekwencje dla rozwoju lokalnego*, www.ue.katowice.pl/uploads/media/14_A.Jakubowska_Partnersstwo_publiczno....pdf (dostęp 27.04.15).
- Karwińska A., *Działania na rzecz zmniejszania nierówności szans rozwojowych społeczności lokalnych w Polsce*, w: *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, red. M.G. Woźniak, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2006.
- Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, United Nations Development Programme, Warszawa 2012.
- Milczarek T., *Samorząd gminy: status prawny, organy, kompetencje, mienie, finanse*, Wydawnictwo Prawno-Ekonomiczne INFOR, Warszawa 1999.
- Olszewski L., *Polityka ekonomiczna w świetle współczesnych uwarunkowań wzrostu gospodarczego*, w: *Dynamika procesów wzrostu gospodarczego i integracji drugiej połowy XX wieku*, red. L. Olszewski, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2000.
- Parysek J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2001.
- Plawgo B., *Polska Wschodnia – zarządzanie rozwojem*, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Białystok 2008.
- Sztando A., *Bariery zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym związane z cechami osobowymi lokalnych władz*, w: *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, A. Sztando, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2013.

SELECTED SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF MUNICIPALITIES IN POLAND

Abstract

In the first part of the article brought closer to the concept, importance and determinants affecting local development in terms of social and economic. In the second part of the article are presented selected results of empirical studies that have been conducted in May and June 2012. The study included municipalities, rural and urban-rural Wielkopolska province. The aim of that paper is to present selected socio-economic factors affecting the development of communities in Poland on the example of the Wielkopolska region. The study (a questionnaire) was performed at the administrative level – municipalities.

Translated by Anetta Waśniewska

Keywords: commune, local development, development factors

JEL code: P25

